

אזרחות • כיתה ט'

אזרחות טובה

נושא 6 מתוך 7 • נושא חובה

מטרות השיעור

1 להבין מה מאפיין אזרח טוב בחברה דמוקרטית

2 להכיר דרכים להשתתפות פוליטית ואזרחית, ולהבחין ביניהן

3 להבין את ההבדל בין מחאה חוקית למרי אזרחי, ואת הגבולות של שניהם

4 לתרגל שיח מכבד בכיתה וברשת ולקחת אחריות אישית

מה אתם חושבים?

מי האזרח הכי טוב שאתם מכירים? מה
הוא עושה שאחרים לא עושים?

תכונות של אזרח טוב

השתתפות ואכפתיות

מתעניין, מצביע ופועל לשיפור

ציות לחוק

מקיים את החוק, גם כשאף אחד לא רואה

ערבות הדדית

עוזר לאחרים ומרגיש אחראי

סובלנות

מכבד אנשים ודעות שונים

שני סוגי השתתפות

השתתפות אזרחית

- התנדבות בקהילה
- תנועת נוער ושירות
- מעורבות בבית הספר

השתתפות פוליטית

- הצבעה בבחירות
- עצומה ופנייה לנבחרים
- הפגנה חוקית

למה להשתתף?

החלטות מתקבלות גם בלעדיכם

1

אחוז הצבעה נמוך מחליש את הדמוקרטיה

2

השתתפות נותנת קול לכל קבוצה

3

כך משפיעים על הקהילה הקרובה

4

מחאה בדמוקרטיה

1 מותר להפגין, לחתום ולבקר

2 בלי אלימות – אף פעם

3 בלי לפגוע בזכויות של אחרים

4 בדרכים שהחוק מתיר

מחאה חוקית מול מרי אזרחי

מרי אזרחי

- הפרה גלויה של חוק מתוך מצפון
- בלי אלימות
- נכונות לשאת בעונש

מחאה חוקית

- פועלת בתוך החוק
- הפגנה, עצומה, שביתה כחוק
- אין עונש

שיח מכבד – בביתה וברשת (1/2)

מתווכחים עם רעיון, לא עם אדם

1

מקשיבים עד הסוף

2

בודקים עובדות לפני שמשתפים

3

שיח מכבד – בביתה וברשת (2/2)

לא מעליבים ולא מחרימים

1

מאחורי כל מסך יש אדם

2

סכנות לדמוקרטיה

שיח קיצוני

השמצות, איומים ואלימות
ברשת

זלזול בחוק

«החוק לא חל עליי»

אדישות

«זה לא מעניין אותי»

מושגי מפתח (1/2)

השתתפות אזרחית

פעילות למען הקהילה
והחברה, כמו התנדבות
ושירות.

השתתפות פוליטית

פעולה שנועדה להשפיע על
החלטות השלטון, כמו
הצבעה, עצומה או הפגנה.

ציות לחוק

קיום החוקים של המדינה, גם
כשהם לא נוחים לנו.

ערבות הדדית

תחושת אחריות של אנשים זה
לזה ונכונות לעזור.

מושגי מפתח (2/2)

מרי אזרחי

הפרה גלויה, לא אלימה
ומצפונית של חוק, תוך נכונות
לשאת בעונש.

מחאה חוקית

הבעת התנגדות לשלטון
בדרכים שהחוק מתיר ובלי
אלימות.

סובלנות

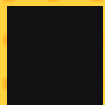
נכונות לקבל ולכבד אנשים
ודעות שונים משלנו.

אדישות

חוסר עניין במה שקורה
בחברה ובמדינה.

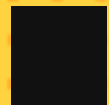
שאלה 1

קבעו שלושה כללים לשיח מכבד בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה, והסבירו מדוע כל כלל חשוב.

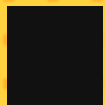
שאלה 2

הציגו שני טיעונים בעד מרי אזרחי ושני טיעונים נגדו.

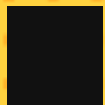
שאלה 3

**«אזרח טוב עושה רק מה שהחוק דורש». האם אתם מסכימים?
נמקו בעזרת שני מאפיינים של אזרח טוב.**

שאלה 4

תכננו פעולה התנדבותית קטנה לכיתה שלכם: מה תעשו, למי זה יעזור, ואיזה ערך זה מבטא?

סרטונים לנושא

חובות וזכויות האזרח – אזרחות לביתות ט'

משרד החינוך – שידורים לאומיים
אורך: 55:08

סרקו לצפייה

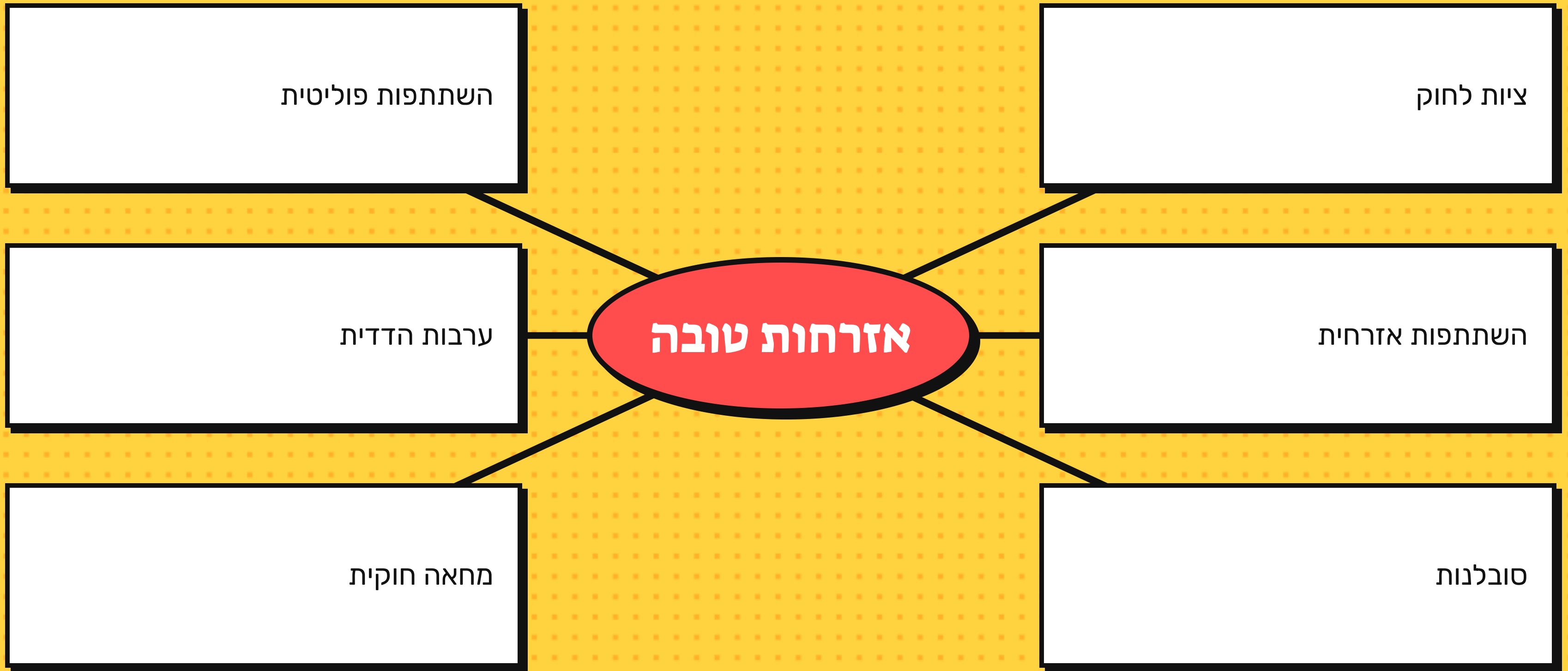
סרטון אנימציה - התנדבות בחברה הישראלית

Give and Get
אורך: 2:18

סרקו לצפייה

מפת מושגים

מקרה לניתוח

תלמידי שכבה ט' התנגדו להחלטת בית הספר לבטל את הטיול השנתי. קבוצה אחת כתבה מכתב מנומק להנהלה ואספה חתימות; קבוצה אחרת הציעה לא להיכנס לשיעורים עד שההחלטה תשתנה, ושני תלמידים כתבו ברשת עלבונות נגד המנהל.

א. אילו מהפעולות הן מחאה לגיטימית? נמקו.

ב. מה הבעיה בכתיבת העלבונות ברשת?

ג. איך הייתם מציעים להמשיך כדי להשפיע?

תשובה לשאלה 1

קבעו שלושה כללים לשיח מכבד בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה, והסבירו מדוע כל כלל חשוב.

תשובה פתוחה. לדוגמה: מבקרים רעיון ולא אדם – כדי שאיש לא ייפגע; לא משתפים צילום מסך של אחר בלי רשותו – כדי לשמור על פרטיות וכבוד; בודקים עובדות לפני ששולחים – כדי לא להפיץ שמועות שקריות.

תשובה לשאלה 2

הציגו שני טיעונים בעד מרי אזרחי ושני טיעונים נגדו.

בעד: כלי מוסרי אחרון נגד חוק לא צודק; מעורר את הציבור לשינוי. נגד: פוגע בשלטון החוק;
אם כל אחד יחליט איזה חוק לקיים – תיווצר אנרכיה; יש דרכים חוקיות לשינוי.

תשובה לשאלה 3

«אזרח טוב עושה רק מה שהחוק דורש». האם אתם מסכימים? נמקו בעזרת שני מאפיינים של אזרח טוב.

תשובה פתוחה. תשובה מלאה: ציות לחוק הוא בסיס, אבל אזרח טוב גם אכפתי, משתתף, סובלני ומרגיש ערבות הדדית – דברים שהחוק אינו מחייב.

תשובה לשאלה 4

תכננו פעולה התנדבותית קטנה לכיתה שלכם: מה תעשו, למי זה יעזור, ואיזה ערך זה מבטא?

תשובה פתוחה: פעולה מוגדרת וריאלית, קהל יעד וערך (ערבות הדדית, אכפתיות, אחריות).

המקרה לניתוח – תשובות

- א. מכתב מנומק ואיסוף חתימות – דרכים חוקיות, בלי אלימות ובלי פגיעה באחרים.
- ב. זו פגיעה באדם ולא ויכוח עם הרעיון; היא מנוגדת לשיח מכבד ועלולה להיות עבירה.
- ג. פגישה עם ההנהלה, הצעת חלופה (טיול קצר יותר, מימון), שיתוף ועד ההורים ומועצת התלמידים.